

Wiadomości kraiove.

Ze Lwowa. — W. Adam Antoni Rawicz Strachocki, posiadacz dóbr w Galicyi, mianowany przez N. Pana C. K. Szambelanem.

Mając N. Pan wzgląd na zachwaloną Zdolność i inne dobre przymioty Galicyjskich Kommissarzy cyrkułowych, WW. Walentego We ydn era i Felixa Henryka K rem pskiego, raczył pierwszego rzeczywistym Sekretarzem gubernialnym, drugiego zaś pierwszym Kommissarzem cyrkułowym mianować.

Uprzywileiowana gazeta Wiedeńska z dnia 22. Stycznia, zawiera następujący Patent N. Pana:

My Franciszek Pierwszy etc. etc. Zważywszy niestosowności, które z rozkładu podatku gruntowego według istnących prawideł podziału, dla całych Prowincyi, Cyrkułów, Dystryktów i Gmin, tudzież dla pojedynczych kontrybuentów wynikały, i rozważywszy naidoryzalej ten niedogodny stan rzeczy i środki do zaradzenia onemuż, uchwaliliśmy, aby we wszystkich Naszych Prowincyach Niemiejskich i Włoskich, systema podatku gruntowego w zasadach swoich słuszne, a w wykonaniu stałe, zaprowadzić. Powodującemi Nas widokami w tem powszechnie pożytecznem przedsięwzięciu, były: zastosowanie pojęcia najsćislszey sprawiedliwości, zachęcanie do uprawy ziemi, szczególniej przez rzetelny wymiar podatku gruntowego zawarowane, i ile możności naidzielniejsze wspieranie zbawiennych iey postępów.

Rozkazujemy przeto:

- §. 1.) Podatkowi gruntowemu podlegają pożytki z ziemi i z budynków.
- §. 2.) Jako właściwe pożytki z ziemi, podciągają się pod podatek gruntowy wszystkie rodzajne powierzchnie ziemi, w stosunku do wyrachowanych na pieniądze ziemio-płodów, iakie przy łożeniu zwyczajney pilności użytanemi być mogą.
- §. 3.) Jako pożytki z budynków, podciągają się pod podatek gruntowy: przychód, który ta powierzchnia ziemi (area), iaką budynek zajmuie, drogą pierwotney płodności (produkcyi) czyniśby mogła, gdyby do te-

go używaną była, tudzież czynsz, który sam budynek przynosi, albo przynosić zdoła.

§. 4.) Podatek gruntowy wymierza i nakłada się według czystego przychodu.

§. 5.) Za czysty przychód gruntowy po-czytuujemy ów pożytek, który posiadacz gruntu z kaźdey doń należącej rodzajney powierzchni ziemi, według terażniejszego gatunku uprawy, używając zwykłego w Gminie sposobu uprawiania, w latach zwyczajney urodzayności mieć może, a to po odrączeniu potrzebnych i zwykłych w Gminie wydatków na uprawę ziemi, na zasiew, tudzież na wypiełgnowanie i na zbieranie ziemio-płodów.

§. 6.) Co do budynków, będzie się mieć wzgląd na potrzebne ich utrzymywanie, tudzież na wartość kapitałową w przeciągu oznaczonego czasu całkiem, albo po części ginącą, a tak po stosownem odrączeniu, czysty przychód podciągnie się pod opłatę podatku.

§. 7.) Wyrachowanie czystego przychodu z ziemi i z budynków nastąpi drogą ekonomicznego rozmiaru, mappowania i oszacowania.

§. 8.) Rozmiar przedsięwzją umyślni, teoretycznie wyuczeni i praktycznie wyćwiczeni ziemiomiercy ze stanu wojskowego i cywilnego.

§. 9.) Drogą tego rozmiaru zrobi się dla kaźdey Gminy umyślna mappa, która iey obwód, iey granice, i kaźdą pojedynczą wpośród oneyże znajdującą się przestrzeń ziemi, według różności gatunku uprawy osoby właściciela, i naturalney lub sztuczney granicy, w topograficznem położeniu, kształcie, i w przyiętem oznaczeniu miary wyobrażać będzie.

§. 10.) Oszacowanie przedsięwzją umyślni Kommissarze, z miejscowemi i ekonomicznemi stokunkami Dystryktu, dla którego się ich wyznaczy, doskonale obeznani, w praktycznem gospodarstwie wieyskiem biegli, a z poczciwości i bezstronności swoje doświadczeni.

§. 11.) Przytem będzie się według przepisów §fu 4go 5go i 6go postępować i wyrachowywać: na wiele się klas przestrzenie ziemi kaźdego gatunku uprawy, iako to role, łąki, winnice, pastwiska, lasy, i t. d. w obwodzie kaźdey Gminy, według przyrodzonego gatunku ziemi dzielić? Wiele oznaczona

przestrzeń ziemi każdego gatunku uprawy i każdej onegoż klasy, w stosunku śródkowej miary roku, i według zwykłego w Gminie sposobu uprawy ziemiopłodów zwyczajnych wydatki, i iaka stała średnia wartość pieniężna onychże, w monecie kruszcowej oznaczoną być może? Wiele wydatków na uprawę potrzebny w pieniądzech wynosi, i wiele się po odtrąceniu jego czystego przychodu pozostaje?

§. 12.) Taryfa na oznaczoną przestrzeń ziemi każdego gatunku uprawy i każdej onegoż klasy, według przepisów (§fu poprzedzającego ułożona, zastosuje się do pojedynczych przestrzeni ziemi każdego w Gminie znaydującego się posiadacza gruntu, a to stosownie do miary powierzchni, iaką grunta zajmują, i po umieszczeniu każdej przestrzeni w owej klasie gatunku uprawy, do której należy; przyczem oraz na położenie i naturę ziemi, wzgląd mianym będzie.

§. 13.) Budynki będą się szacować przez porównywanie powierzchni ziemi, iaką zajmują, i przez wyrachowanie przychodu czynszowego, według gatunku każdego budynku w szczególności.

§. 14.) Szacowanie gruntów i budynków przedsięwzięte będzie bez względu na osobiste obowiązki właścicieli lub posiadaczy dla kogo trzeciego, czyli by z resztą te obowiązki czysto-osobistemi, alboliteż na realności zahipotekowanemi były. Przy szacowaniu czystego przychodu z gruntów i z budynków, nie będzie się zważać na długi kapitałowe, na służebności pieniężne, na daniny w naturze, na powinności pańszczyźniane, albo na dziesięciny, z iakowego bykolewkie bądź tytułu wypływały.

§. 15.) Tak względem rozmiaru i mappowania, iako też względem oszacowania, otrzymają Władze i osoby, którym się wykonanie poleci, osobne dokładne instrukcyje, które, iak dalece tego potrzeba będzie, przez okólniki powszechnie ogłoszonymi będą.

§. 16.) Rezultata rozmiaru i oszacowania, dojdą przed nałożeniem podatku według onychże do wiadomości stron interessowanych; tym zaś wolno będzie czynić przeciwko temu zarzuty i zanosić skargi, które wysłuchanemi, roztrząsionemi, zagodzonymi, i do ostatecznego rozstrzygnięcia doprowadzonymi będą.

§. 17.) Stosownie do rezultatów rozmiaru i oszacowania, po wysłuchaniu i zagodzeniu zaszytych reklamacyj sprostowanych, rozłoży się summa podatku gruntowego, iaką w miarę potrzeby Państwa rocznie wyrzeczemy i zarządamy, a to tym sposobem, że każda Prowincya, każdy Cyruł, każdy Dystrykt, każda Gmina i każdy pojedynczy właściciel gruntu lub budynku, od sta wyrachowanego

czystego przychodu, część równą, ustanowionej summie podatkowej odpowiadającą, iako podatek gruntowy Rządowi płacić będzie.

§. 18.) Odmiany w osobie posiadacza i w obwodzie posiadłości, w ciągu czasu zachodzące, będą się zapisywać, i tym sposobem w ewidencji trzymać, aby się wymaganie podatku gruntowego zawsze do rzeczywistego posiadacza realności, na którą jest nałożony, i stosownie do iego obwodu, kierowało.

§. 19.) W razie zachodzących nieszczęść żywiołowych, przez które przedmiot podatku gruntowego na zawsze upada; a mianowicie, w razie zerwania gruntów przez powódzie, w razie zapadnienia się onychże, w razie spalenia się budynków i t. d., nastąpi wykreślenie przedmiotu i zniesienie podatku.

§. 20.) W razie zachodzących nieszczęść żywiołowych, przez które czysty przychod podatkowi gruntowemu podlegający, na czas iakowy całkiem, albo po części ginie, będą całkowite albo częściowe ulgi w podatku gruntowym czasowo pozwalanemi.

§. 21.) Za to zaś będą nowe przyrastające przedmioty podatku gruntowego, iako to odsypiska ziemi, budynki nowo wystawione, i t. d., ze względem na potrzebne zachęcenie do polepszeń gospodarstwa wieyskiego i do stawiania nowych budynków, pod opłatę podatku podciąganemi.

§. 22.) Według osobistej własności posiadaczów ziemi i budynków, nie ma żadnych wyjątków od podatku gruntowego; iednakowoż mają od niego być wolnemi: a.) wszystkie powierżcnie ziemi, z których droga pierwotnej płodności pożytku mieć nie można; iako to: gory nierodzajne, skały, gościńce publiczne, rzeki i kanały; b.) cmentarze, dopóki to przeznaczenie mają; c.) budynki rządowe, kościoły, koszary wojskowe i szpitale.

§. 23.) W przekonaniu o konieczności i o wielorakich korzyściach tego urzędzenia, chcemy, aby wykonanie onegoż ile możności przyspieszono, i ze służących do tego środków w zupełnej mierze korzystano.

§. 24.) Ponieważ atoli potrzebne łożenie czasu i wydatków, tudzież użycie pracowników pomocnych jest za wielkiem, aby się w iednymże czasie w całym obwodzie Niemieckich i Włoskich Prowincyj Naszych przedsięwziąć mogło, preto chcemy, aby to w iednym Kraiu po drugim przedsiębranem było.

§. 25.) Zachowujemy sobie wyznaczenie kolei, w iakiej Kraiu w regulacyi podatku gruntowego, według zasad niniejszych przedsięwziąć się mającey, następować mają, tudzież ogłoszenie Władz, którym się kierowanie i wykonanie poleci.

§. 26.) Aby jednakże owym Prowincyom, w których się to systema wcześniej do skutku przywiedzie, korzyści onegoż ieszcze przed wyrównaniem powszechnem ce do rozkładu wewnętrznego, nadarzyć, zostanie summa podatku gruntowego, która się teraz ogółem nakłada, wewnątrz Prowincyi według rezultatów nowych wyrachowań rozłożoną; właściwa zaś stała summa podatkowa, na całą Prowincyę wypadająca, wtenczas się dopiero wyznaczy, gdy z ukończenia wyrachowań we wszystkich Prowincyach, akuratywny stosunek oneyże między niemi się okaże.

Dan w Naszem głównem i stołecznem mieście Wiedniu, dnia dwudziestego trzeciego Grudnia, w roku tysięcznym osmsetnym siedemnaście, Panowania Naszego dwudziestym szóstym.

FRANCISZEK.

(L. S.)

Franciszek Hrabia Saurau,
Naywyższy Kanclerz.

Prokop Hrabia Jan Nepomucen	Jakob Hrabia
Lazanki, Baron Geisslern,	Mellerio,
Czesko-Galicyski	Zastępca
Kanclerz nadworny.	Austryacko-Illyryjskiego Kanclerza nadwornego.
	Wenecki Kanclerz nadworny.

Dnia 26. Stycznia spalono znów w Wiedniu 10 milionów ZR. papierowych pieniędzy. (Ogółem więc spalono już dotąd Sto Siedemdziesiąt Miliionów Złotych Renskich.)

Wiadomości zagraniczne.

Ameryka Hiszpańska.

Ministryalna gazeta Londyńska Kurjer twierdzi, iż tey z dobrego źródła wiadomo, że bawiący w Wassyngtonie Deputowany Wenezueli przeczytawszy poselstwo Prezydenta Zjednoczonych Stanów, wyprawił zaraz gońca do swojego kolegi Don Pedra Gaulta, Deputowanego Newey Grenady i Meksyku, a drugiego do Jenerała Aury, dowodzącego na wyspie Amelii, donosząc im o tem, że do bliskich kroków nieprzyjacielskich gotowi być muszą. Zalecił Auryemu, aby miasta bronił do upadłego, gdyby nader przemagająca siła na niego nie uderzyła; w przeciwnym zaś razie zalecił mu, aby w imieniu Bzadu Ameryki południowej zajął nroczyście protestacyę, i poddał się z osadą swoją w niewolę wojenną.

Przez okręt pocztowy, który dnia 3. Grudnia z Indyi Zachodnich do Anglii zawinął, nadeszły listy z wysp S. Trójcy i S. Tomasza, z których naypóźniejsze do dnia 23. Listopada dochodzą. Zawierają one wiadomości do dnia 1. Listopada dochodzące. Jenerał powstańców Piar, Mulat rodem z Curassao, który według własnego wyznania Boliwara, zawiązujący się Rzeczypospolitey ważne przysługi świadczył, został dnia 16go Października w Angosturze, jako zdrayca, spryszczeniec i zbieg woyskowy, straconym. Był on przez Sąd wojsny, złożony z samych Mulatów, sądzonym i skazanym. Słychać, że ułożył był plan do opanowania władzy naywyższej i do oddzielenia ludzi czarnych od białych. Jenerał Bolivar wydał przy tey sposobności odezwę, przedstawiając żołnierzom swoim, że różnica stanów i koloru na zawsze jest zniesiona, i że ustawa nakazała, aby dobra narodowe (to jest dobra Hiszpanów i dobra Amerykanów ze stroną Królewską trzymających) między nich podzielonemi zostały. Tę ustawę załączył do odezwuy swojej. Oznacza ona stosunki, w iakich się podział dóbr owych między woysko, począwszy od szeregowca aż do naczelnego Wodza, skutecznie powinien. Drugi Dowódca powstańców, Jenerał Marino, utracił dowództwo, i miano przeciwko niemu sprawę wytoczyć; iednakowoż nie spodziewano się, aby go na śmierć skazać miano. Oskarżono go o nieposłuszeństwo i o niesubordynacyę. Listy z wysp S. Trójcy i S. Tomasza, wystawiają okoliczności powstańców zazwyczaj w świetle naypochlebniejszym. Słychać, że Naczelnik wojsk Królewskich, Jenerał Morillo la Guayrę zburzyć kazał, i do Walencyi się cofnął.

Gazety Londyńskie twierdzą, że nadzwyczajna gazeta rządowa Meksykańska umieściła następujący list urzędowy Pułkownika Don Francesco de Ofrantia, pisany do Wice-Króla Meksyku, Don Rueza de Apodaca, datowany w Silae dnia 27. Października 1817 o godz. 8mej wieczorem:

„Z naywiększem ukontentowaniem życzę JW. Panu szczęścia, gdyż dnia dzisiejszego o godz. 7mej schwytałem zdraycę Minę z 25ciu innymi w przesmyku pod Venadito, należącym do wsi Tlachiquera, gdzie się znajdował z 200 ludźmi, z których prawie połowa poległa. Między zabitymi znajduje się buntownik Pedro Moreno, którego głowa do tego miasta przyniesioną została. Między ienami znajdującymi się Officer Francuzki i kilku innych Officerów.“

Hiszpania.

Wielka Rada Kastylska ogłosiła wyrok Królewski, tyczący się sądownictwa duchownego w trzech Prowincyach Królestwa Arragonii (Acragonii, Majorce, Walencyi i Katalonii).

Wyrok ten przywraca znowu utworzony roku 1372 Sąd duchowny ze wszystkimi dawnymi prerogatywami jego. W skutku tego stanowi Sędzia duchowny wyłącznie i bez odwoływania o ważności schronień (azyłów), i w podobnych przypadkach, o których Sądy cywilne od dawnego czasu wiadomości żądały. Ten przeszedł 4ry wieki trwający Sąd, zniósł były przed kilku latami Stany Hiszpańskie. Pisma publiczne twierdzą, że ten nowy wyrok Królewski jest bez wątpienia wielką ofiarą, którą Władza Królewska duchowney czyni; atoli zgadza się ze skłonnościami Hiszpanów, ponieważ Lud w ogólności Sądów cywilnych więcej się boi, iak Sądów kościelnych, a schronienia w miejsca święte są dlań drogą, a w oczach jego nietykalną świętością.

Wielka Brytania.

Z Londynu donoszą pod dniem 14. Stycznia, że w pugilaresie, który Las Casesowi w Doverze odebrano, miał się znajdować list z lokiem włosów Bonapartego, plan Lengewodu, i kilka listów do braci i krewnych jego, tudzież do Jenerała Savarry.

W pierwszych tygodniach Stycznia wypuszczono na wolność ostatniego więźnia Stanu, P. Wolstenholma, który w więzieniu Wimszesterskiem siedział. Przy tej sposobności czyni ministeryalna gazeta Londyńska Kurjer poniższe uwagi przeciwko gazecie Londyńskiej Morning-Chronicle. Ta bowiem umieściła nad artykułem gazety Kurjera, gdzie powiedziano było: „że Sekretarz Stanu Spraw wewnętrznych, wszystkich pozostających jeszcze więźniów Stanu uwolnił,“ tę uwagę: „Nie możemy wstrzymać się od śmiechu, oraz „od przygania nędzemu postępowaniu „Ministra, który raz bez żadnego procesu „winnych i niewinnych do iednegoż więzienia wtrąca, drugi raz znowu bez żadnego „procesu iednych i drugich na wolność wypuszcza.“ Z tego powodu pyta się nayıerwesz Kurjer: „Z kądże to wie gazeta Morning-Chronicle, że winnych wraz z niewinnymi do iednegoż więzienia powtrącano? Nie może ona składać się powszechną zasadą prawa: „że każdy dopóty za niewinnego po- „czytywanym byđ ma, dopóki za winnego uznany i przekonany nie iest;“ sama albowiem przyznaje, że niektórzy winnymi byli. I w samey rzeczy, o tych, których bez procesu na wolność wypuszczono, żadną miarą nie można wnosić, że są niewinnymi, lecz tylko, że w bardzo wielkiem podeyrzeniu o winę zostawali. Jeżeli w sposobie postępowania co wytknąć można, tedy przyczyną tego iest samo zawieszenie aktu Habeas Corpus, ale nie

ci, którzy według onegoż działali. A czemuż to Ministrowie na owo zawieszenie tak bardzo nalegali? Oto, że iedynie przez to niebezpieczeństwo od Oyczyzny naszej odwróconem byđ mogło. Gdyby ci ludzie, których z mocy zawieszenia aktu Habeas Corpus arestowano, tylko takie dopuścili się byli winy, za którą przed Sądem zwyczajnym stawieni byđ mogli, byłoby się z nimi według zwykłego przepisu praw postąpiło. Lecz rzeczy nie tak się miały. Wiedziano, że się wiele osób przeciwko Rządowi spiknęło, że plany buntownicze knowano, i że się wiele osób do daleko sięgających działań obowiązowało; lecz te nie uczyniły były ieszcze żadnego kroku i nie popełniły żadney czynności, któraby stała się przyczyną sądowego dochodzenia. Puklerz wolności osobistej, nie dozwalał drogą konstytucyi sprzątnąć niebezpiecznych, ale osrożnych przewodników pospólstwa. Dla tego potrzeba było żądać od Parlamentu zawieszenia aktu Habeas Corpus. Nigdy nie było zamiaru stawienia przed Sądem wszystkich osób, które arestowano. Niepodobna bowiem było uczynić to dla niedostatku należnych dowodów i świadków. Głównym celem arestowania było zniweczenie planów sprzysiężeńców przez sprzątnienie nacyzynniejszych współpracowników i trzymanie onychże w więzieniu dopóty, póki się drożdże namiętności buntowniczey nie wyburzyły. I zaiste był to mądrzejszy i bardziej ludzki sposób postępowania, że postępy zdrady zatamowano, i nie dopuszczono dojrzeć nieszczęsnemu iey nasieniu; z tego powodu nie potrzeba było stawiać we wszystkich stronach Państwa krawych ruszowań, i prowadzić na nie ofiary. W przypadkach poiedynczych, gdzie przeciwko winowaycom dostateczny dowód mógłby byđ złożonym, byłoby publiczne toczenie się procesu sławie nie iedney osoby bardzo zaszkodziło. Przeciwnie zaś uwolnienie tych osób w nayıerwszey chwili, w której spokojność i ufność nazad powracają, świadczy, że bezpieczeństwo Kraiu iedyną było pobudką do uwięzienia owych, którym się teraz wolność przywraca. Wypuszczenie ich na wolność wypływa z tego samego źródła, z którego i uwięzienie ich pochodziło. Nayıększą część onychże arestowano dla tego, aby Kraj uratować, nie zaś, aby przeciwko nim proces rozpocząć; iest to przypadek podobny temu, w którym człowieka namiętnego przyjaciele tak długo u siebie zatrzymują, dopóki przedmiot jego zemsty z granic władzy jego się nie wyłamie.“